

Izhaja vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov
Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in upravniški prostor:
2657 South Lawndale Ave.
Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XL Cena lista je \$8.00 Printed as second-class matter January 16, 1933, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO 23, ILL., PONDELJEK, 16. AVGUSTA (AUG. 16), 1948 Subscription \$8.00 Yearly ŠTEV.—NUMBER 160
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 4, 1918.

Poslaniki zapadnih držav se spet sestali z Molotovom

Berlinska kriza in drugi problemi predmet razgovorov. Britski veščaki sestavljajo načrte glede kontrole Porurja. Ruska zastava odstranjena s poslopja komandature v Berlinu

Moskva, 14. avg. — Ameriški poslanik W. B. Smith, francoski poslanik Yves Chaigneau in Frank Roberts, posebni odposlanec britskega zunanjega ministra Ernesta Bevana, so ponovno konferirali z ruskim zunanjim ministrom V. M. Molotovom v Kremli, kjer je sedež sovjetske vlade, o berlinski krizi in drugih nesoglasjih med vzhodom in zapadom. Konferenca je trajala dve uri in 45 minut.

Po konferenci v Kremli so poslaniški odšli v poslopje ameriškega poslanštva. Tam so razpravljali o poročilih, katera bodo poslali svojim vladam. Znamenja ni, da bodo pogajanja kmalu zaključena. Smith je na vprašanje časnika, ali se bodo razgovori nadaljevali, odgovoril: "Ne vem, toda zdi se mi, da se bodo." Dostavlja je, da so se razgovori z Molotovom vršili v prijateljskem razpoloženju.

Znano je, da je Rusija pojasnila svoje stališče. Iz tega se sklepa, da so bili predmet diskuzij z Molotovom odgovori vlad zapadnih držav Sovjetski uniji.

London, 14. avg. — Doznava se, da veščaki zunanjega urada sestavljajo načrte glede kontrole Porurja, nemške industrijske province v britski okupacijski coni. Kontrolo naj bi dobilo šest držav v zapadni Evropi, ki so se izrekle za ustanovitev začasne vlade v zapadni Nemčiji. Države, ki so za ustanovitev vlade, so Velika Britanija, Amerika, Francija, Belgija, Holandi-

Amerika priznala korejsko vlado

Predsednik Truman imenoval poslanika

Washington, D. C., 14. avg. — Amerika je priznala vlado v južni Koreji, katero je sponsorirala. Protikomunistična vlada v južni Koreji, ki je pod ameriško okupacijo, je bila ustanovljena po volitvah 10. maja.

Državni department je naznanil, da je predsednik Truman imenoval Johna J. Muccia za poslanika. Južna Koreja ima 21.000.000 prebivalcev. Severna Koreja, ki je pod rusko okupacijo, ima 9.000.000 prebivalcev.

Bivši japonski častnik obeh

Manila, Filipini, 14. avg. — Bivši japonski vojaški častnik Čuširo Kudo je bil na obravnavi pred sodiščem spoznan za krivega vojnih zločinov in obsojen v smrt na vešalih. Eksekucija je bila izvršena takoj po obsodbi. Kudo je bil obtožen, da je dal ustreliti sto filipinskih civilistov v enem dnevu v februarju l. 1945, ko so se ameriške čete bližale Manili.

Domače vesti

Obisk
Chicago. — Glavni urad SN-PJ so zadnji petek obiskale Julia Nolimal, Franklin, Kans., in Sonia in Mary Suglich, Washington, D. C.

Nov grob v Michiganu
Flint, Mich. — Dne 4. avgusta je umrl Matt Gustičič, star 88 let, doma iz Kilovce pri Premu, Notranjsko. Tukaj zapuščila dva sinova in dve hčeri.

Is Clevelanda
Cleveland. — Radi srčne kapi je pri delu v tovarni umrl Louis Bokar, star 32 let, rojen v Clevelandu, član KSKJ. Zapuščila žena, dva otroka, mater, brata in sestro. — Pri družini William Buehner (materino ime Mary Baraga) so se oglasile rojenice in pustile hčerko.

Omejena vloga atomskih bomb

Moskva citirala izjave veščakov

London, 14. avg. — Moskvska radiopostaja je citirala izjave vojaških veščakov, da bodo atomske bombe, čeprav bodo izboljšane, igrale omejeno vlogo v moderni vojni, ako bo izbruhnila.

Komentator je omenil vstop Rusije v vojno proti Japonci. "Amerika, Velika Britanija in drugi zavezniki ne bi bili porazili Japonske, perfidne sovražnice, ako jim ne bi sovjetska oborožena sila priskočila na pomoč," je dejal. "Atomske bombe niso porazile Japonske. Ruske sile so pospešile kapitulacijo Japonske z zdrobitvijo njenih armad v Mandžuriji.

Bombardiranje središč kovravnice iz zraka ne more izaliti odločitve. Celotno intenzivno letalski napadi ne morejo paralizirati vojne industrije."

Član ameriške misije resigniral

Šanghaj, Kitajska, 14. avg. — Donald S. Gilpatrick, član ameriške pomožne misije, je resigniral. Načelnik misije je Roger D. Lapham. Vzrok resignacije ni omenjen.

MOLOTOV ZAHTEVA IZPUSTITEV RUSKEGA UČITELJA IN DRUŽINE

London, 14. avg. — Ruski zunanji minister V. M. Molotov je protestiral pri ameriškem poslaniku W. B. Smithu proti tajnemu odobravanju ameriških oblasti kriminalne akcije v zadevi dveh ruskih učiteljev v New Yorku. Radijsko poročilo iz Moskve pravi, da je Molotov zahteval izpustitev Mihajla Samarina in članov njegove družine, kakor tudi kaznovanje vseh, ki so bili udeleženi v ugrabljenju ruskih državljanov.

Oksano Kosenkino je po izjavi Molotova rešil iz rok ruske protiboljševiške grupe sovjetski konzul Jacob Lomakin v New Yorku. Radijsko poročilo pravi, da se je 31. julija nameravalo več sovjetskih državljanov vkrcati na ruski parnik Pobjeda v New Yorku. Učiteljica Kosenkina ni prišla na pomol, da si je bila njena prtljaga na parniku.

grupa je znana kot Tolstojeva ustanova. Kosenkina je apelirala na Lomakina, naj jo reši iz rok protiboljševiške grupe.

Molotov je protestiral pri ameriškem poslaniku Smithu v Moskvi, preden je bilo objavljeno naznanilo, da je Kosenkina skočila skozi okno tretjega nadstropja ruskega konzulata v New Yorku in dobila težke poškodbe.

Samarin je včeraj nastopil kot priča na tajni seji članov kongresnega odseka za neameriške aktivnosti.

Poslanik Smith je dejal, da bo obvestil ameriško vlado o ruskem protestu. Molotova je zagotovil, da bodo ameriške oblasti odredile temeljito preiskavo.

Carrie in White zanikata obdolžitve

Ruska učiteljica bo pozvana pred kongresni odsek

Washington, D. C., 14. avg. — Laughlin Currie in Harry D. White, visoka vladna uradnika v Rooseveltovi administraciji, sta zanikala obdolžitve da sta dajala važne informacije članom ruskega špionskega krožka v vojnem času. Currie je bil Rooseveltov svetovalec v vojnem času, White pa pomožni federalni zakladnik.

Oba sta prostovoljno nastopila pred kongresnim odsekom za neameriške aktivnosti, ki vodi preiskavo špionaže v vojnem času. Obdolžitve, da sta dajala informacije članom ruskega špionskega krožka, je izrekla Elizabeth T. Bentley, bivša članica ameriške komunistične stranke. Currie in White sta pod prisego zanikala obdolžitve.

Kongresni odsek je naznanil, da bo pozval Oksano Kosenkino, rusko učiteljico, k zaslišanju, kakor hitro bo okrevala. Ona je bila odpeljana v bolnišnico po skoku skozi okno tretjega nadstropja ruskega konzulata v New Yorku.

Ruski razorožitveni načrt zavržen

Rusija in Ukrajina nista glasovali

Lake Success, N. Y., 14. avg. — Komisija Združenih narodov je naznanila, da se ruski načrt za splošno razorožitev ne more uveljaviti v sedanjih mednarodnih napetostih. Predlog, da se položi na polico, je bil sprejet z devetimi proti dvema glasovoma. Rusija in Ukrajina sta se vzdržali glasovanja.

Splošno razorožitev je predlagal ruski zunanji minister V. M. Molotov na prvem zasedanju generalne skupščine Združenih narodov. Komisija je objavila izjavo, ki pravi med drugim:

"Sistem reguliranja in znižanja oboroženih sil se lahko uveljavi le v atmosferi mednarodnega zaupanja in varnosti. Tega sedaj ni."

Komisija se je izrekle za obnovo diskuzij o razorožitvi, kadar se bo mednarodna napetost podela.

Amerika bo znižala pošiljanje žita v Evropo

Washington, D. C., 14. avg. — Trgovinski tajnik Sawyer je naznanil, da bo Amerika znižala pošiljanje pšenice in drugega žita v zapadno Evropo, ker se tam obeta bogata letina. Amerika nudi pomoč zapadnim evropskim državam na podlagi Marshallovega načrta.

Britski železničarji zahtevajo zvišanje

London, 14. avg. — Unija železničarjev zahteva zvišanje plače za \$2.10 na teden. Unija ima čez pol milijona članov. Zahteva je bila predložena vladi, ki poseduje in obratuje železnice.

Eksplozija razdejala vodovodne naprave

Tel Aviv, Izrael, 14. avg. — Eksplozija je razdejala vodovodne naprave med tem mestom in Jeruzalemom. Naprave so bile na ozemlju pod kontrolo Arabcev.

PROTIAMERIŠKE DEMONSTRACIJE V NEMČIJI

Protest proti draginji in politiki vojaške vlade

AMERIŠKI VOJAK PRETEPEN

Frankfurt, Nemčija, 14. avg. — Čez 300.000 Nemcev se je udeležilo demonstracij v mestih in industrijskih središčih v ameriški okupacijski coni in protestiralo proti navijanju cen in politiki ameriške vojaške vlade.

Demonstranti so zahtevali, da general Lucius D. Clay, ameriški vojaški guverner, odobri zakon glede formiranja delavskih svetov, ki je bil pred več meseci sprejet v parlamentu države Hesse. Člani svetov naj bi imeli besedo glede cen in produkcije. Clay noče odobriti zakona.

Demonstranti so zahtevali odstopitev profesorja Ludwiga Erhardta, ekonomskega direktorja v ameriško-britski okupacijski coni. Vpili so "Vse odgovorne osebe je treba obsesti. Druge so bile obešene."

Čez 20.000 deincev se je udeležilo demonstracij v Frankfurtu. Zahtevali so znižanje cen in protestirali proti draginji.

Demonstracije so oklicali voditelji strokovnih unij. Vršile so se v Frankfurtu, Offenbachu, Giessenu, Kasselu in drugih mestih. Guvernerji so kritizirali ameriško vojaško vlado in zahtevali vzpostavitev kontrole cen. Kontrola cen je bila preklicana po uveljavitvi denarnih reform v zapadni Nemčiji v juniju.

Razkačena množica je napadla in pretepla nekoga ameriškega vojaka in njegovega nemškega šoferja v Frankfurtu. Vojaku in šoferju je priskočila na pomoč ameriška vojaška policija in ju izrgala iz rok množice.

Tovarne in trgovine so zaprle vrata, ko so se delavci odzvali pozivu voditeljev unij, naj se udeležijo demonstracij.

Demonstracije so se vršile tudi v zapadnem Berlinu. Ameriške vojaške oblasti poročajo, da so ruski in nemški policiji udrili v ameriški predel Berlina, kjer so preiskali hiše. Udrili so tudi v britski predel in aretirali več operatorjev črnih tržišč. Po pogajanjih z britskimi uradniki so zapustili predel.

TRUMAN OBDOLEŽI KONGRES ODGOVORNOSTI ZA INFLACIJO

Washington, D. C., 14. avg. — Predsednik Truman je ponovno udaril po kongresu, ker ni na izrednem zasedanju sprejel njegovega programa za pobijanje inflacije in ustavitev dviganja cen. Izjavil je, da bo moral prevzeti odgovornost za posledice.

Glavno krivdo je zvrnil na republikance, ki imajo večino v obeh kongresnih zbornicah. Truman pravi v izjavi, katero je objavila Bela hiša, da kongres ni hotel zaslišati priča administracije o programu za pobijanje inflacije. Zavrgel je priporočila glede zvišanje plače federalnim uslužbencem, raztegnitve sistema socialne zaščite, zvišanja minimalne plače in načrte za razvoj vodnih sil.

Senat je razpravljal o načrtu glede odprave volilnega davka, ni pa odobril akcije. Debat o programu civilnih pravic je blokirala obstrukcija demonkrtov iz južnih držav. Izgledi so, da bo Truman vo-

Tito naglasil solidarnost z Rusijo

Kominformo je obdolžil obrekovanja

London, 14. avg. — Uradna jugoslovanska časnika agentura Tanjug poročajo, da je maršal Tito naglasil solidarnost med Jugoslavijo, Sovjetsko unijo in vzhodnimi evropskimi državami v komunističnem bloku na seji odbora jugoslovanske komunistične stranke v Belgradu. V svojem govoru je obdolžil Kominformo blatenja voditeljev stranke.

Tito je odgovoril Kominformi, ki je nedavno obdolžila njegove voditelje jugoslovanske komunistične stranke, da so se izneverili Stalin-Leninovi liniji in da se hočejo nasloniti na zapadne države. Časniška agentura je citirala Titovo izjavo.

"Motili bi se," je rekel Tito, "ako bi trdili, da Jugoslavija lahko gradi socializem brez sodelovanja s Sovjetsko unijo in vzhodnimi evropskimi državami in da ni zadeva ljudskih demokracij skupna stvar. Jugoslavija se ni in se ne bo izolirala."

Nikdar nismo trdili, da Jugoslavija sama lahko gradi socializem. Mislim, da je naša država zadostno prispevala k skupni borbi proti reakciji v zadnjih letih. Demonstrirala je že večkrat solidarnost s Sovjetsko unijo in ljudskimi demokracijami in voljo za kooperacijo.

Komunistična stranka in jugoslovansko ljudstvo sta izpicala enotnost v kritičnih časih. Interesi naše socialistične države niso nacionalistični, temveč v soglasju z interesi svetovnega delavstva."

Brošura, vsebujoča izmenjavno mnenj med jugoslovansko in rusko komunistično stranko, je bila izdana v Belgradu. Agentura Tanjug poročajo, da je Tito izjavil, "da mora biti jugoslovanska armada stalno na straži in pripravljena na vse, kar lahko pride."

Sodnik noče prevzeti jurisdikcije

Chicago, 14. avg. — William J. Fulton, član vrhovnega državnega sodišča, je naznanil, da ne bo prevzel jurisdikcije v tožbi progresivne stranke. Stranka zahteva, da morajo njeni kandidati v čikaškem okraju priti na glasovnico. Fulton je dejal, da se bo posvetoval z ostalimi člani državnega sodišča in potem podal odločitev.

KAVSANJE NA KONFERENCI V BELGRADU

Britski delegat podprl ameriški amendent

PAUKER ODPOTOVALA V BUKAREŠTO

Belgrad, 14. avg. — Kavsanje na konferenci reprezentantov enajstih držav se nadaljuje. Velika Britanija je zahtevala od Rusije, naj dokaže, da je podonavska država in da ima direktne teritorialne interese v plovbi na Donavi, najvažnejši reki v Evropi.

Charles Peake, britski poslanik v Belgradu in delegat na konferenci, je potisnil sporno vprašanje v ospredje, da prepreči sprejetje sovjetskega načrta, da mora priti plovba na Donavi pod izključno kontrolo vzhodnih evropskih držav. Ker imajo te države večino na konferenci, je gotovo, da bo načrt sprejet.

Peake je vihtel v roki zemljevid Evrope in trdil, da ni odkril nobene točke, kjer bi se reka Donava dotikala ruskega ozemlja, dotika pa se Ukrajine, ki je del Sovjetske unije. Andreja Višinskega, sovjetskega delegata in zunanjega podministra, je pogval, naj pojasni, zakaj naj bi Rusija dobila dva reprezentanta, svojo in ukrajinskega, v predlagani komisiji za kontrolo plovbe na Donavi.

Sovjetska unija se je proglašila zaeno z Jugoslavijo, Čehoslovakijo, Rumunijo, Bolgarijo, Ogrsko in Ukrajino kot podonavska država. Podonavske države si prisvajajo izključno pravico do kontrole plovbe na Donavi.

Peake je podprl ameriški amendent, ki določa razširjenje komisije, da bodo imele tudi zapadne države reprezentacijo. Amerika je tudi za takojšnjo reprezentacijo Avstrije in končno tudi Nemčije v komisiji.

Ameriški amendent je izzval odpor. Aleš Bebler, jugoslovanski delegat in zunanji podminister, je dejal, da hoče Amerika ekonomsko prodati v podonavske države. Ako bi uspela, bi sledilo politično prodiranje.

Anna Pauker, načelnica rumunske delegacije na konferenci, je zapustila Belgrad in odpotovala v Bukarešto. Vzrok njenega odhoda ni bil pojasnjen.

Zenske v kampanji proti draginji

Chicago. — Zenska organizacija, ki podpira progresivno stranko, se je odločila za kampanjo proti draginji. Članice so se sestale na seji, katero je sklicala Dorothy B. Cole, kandidatinja za kongresnico na listi stranke. Na seji je bil sprejet zaključek, da se organizacija obrne za podporo v kampanji proti draginji na vse verske, rase, politične in druge grupe. V načrtu so demonstracije pred klavnicami velikih kompanij in bojkotiranje mesnih produktov v znak protesta proti dviganju cen.

Odslovlitev delavca povzročila stavko

Ottumwa, Ia., 14. avg. — Člani klavniške unije CIO so zastavali proti John Morrell Packing Co. v znak protesta, ker je kompanija odslovila enega delavca. Veljavnost pogodbe med unijo in kompanijo je potekla v sredo in kompanija se upira sklenitvi nove pogodbe.

Glasovi iz naših nasebina

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNICE

JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Support Society

Narodna za Zdravne drave (Ivan Chicago) in Kanada \$8.00 na leto, \$4.50 na pol leta, \$2.00 za četrt let; za Chicago in okolice Cook Co. \$9.50 za celo leto, \$4.75 za pol leta; za inozemstvo \$11.00

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$8.00 per year, Chicago and Cook County \$9.50 per year, foreign countries \$11.00 per year.

Cene oglasev po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nesporočnih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v sklopu, če je priložilo polnima.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications, and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vsa, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2557 - 59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

Nekaj o "komunistični tlaki"

Kaj bi pisala Ameriška Domovina, če bi ne bilo komunizma pa "koomunizma" in Titovega režima, je velika uganka. Njeni uredniki in zakulisni domobranci "pomočniki" bi se bili gotovo že zdavnaj znašli v velikem vakuumu, obvestili naročnike, da bodo list ustavili, ker nimajo kaj pisati. K sreči sta jih rešila "koomunizem" in Titov režim, s katerima dan na dan strašijo svoje verne čitatelje. Bili so časi, ko so se "Kristusovi namestniki" in njih trabantki skozi dolga stoletja specializirali na strašenje vernega ljudstva s peklom in hudicem in vicami na "onem svetu", ga "izobrazovali" s "coprnicami" in ga držali v srednjeveški temi in mu pili kri, sami pa živeli v baržunu in razkošju, kakršnega je premožna tedanja družba.

Sicer se vse to še danes dogaja. Toda zadnja leta so zvesti služabniki Vatikana svojega tradicionalnega hudica in peko in vice vsaj javno potisnili na stran in jih nadomestili s komunističnim bavljavom, s katerim strašijo tako, da se nedvomno marsikakemu preprostemu verniku jeziho lasje. Njih tradicionalna strašila so se morala umakniti v bolj "zasebno" življenje: v spovednico in k smrtni postelji, na plan pa so potisnili novega HUDICA, porojenega v Moskvi in v glavi večno prokletega "žilida" Karla Marksa. Slednje je rad poudarjal v svojih editorialih zlasti bivši antisemitični zakulisni "pomočnik" A. D., ki se je zadnje čase posvilit iz Clevelanda in je šel v neko drugo nasebino past ovce—baje v Milwaukee. Po njegovem opetovanem zatrjevanju v A. D. so bili očete pošastnega komunizma sploh perverzni "židovski" možgani. Mi pravimo, da se širjenje antisemitizma malo prilega kakemu "Kristusovemu namestniku", ki pozablja, da je bil tudi Kristus židovskega rodu. Ampak v sili hudic tudi muhe žre.

Povod za te vrstice nam je dal uvodnik A. D. z dne 3. avgusta pod naslovom "Tlaka v komunistični državi". Njen zakulisni "pomočnik" novejšega kova je bil tako histeričen, da je v marsikakem stavku pozabil na slovnicična ločila, ali pa si je mislil: "Za moje backe je vse dobro...". Zadnje čase to pozabljenost ali karkoli je že večkrat opažamo v A. D.

Domobranci pisnu—kdorkoli je že bil—je v tem članku orisal, kakšna strašna "komunistična tlaka" in "suženstvo" vladata danes v Titovi Jugoslaviji. Ko človek čita ta domobranci "umotvor", lahko dobi vtis, da ni bilo v vsej zgodovini človeštva dežele, kjer bi vladala tako suženstvo in taka tlaka, pod kakršno danes baje ječi vse delovno ljudstvo v stari domovini. Svobode ne poznajo nobene, pravice nimajo nikakih, postali so pravi sužnji, ki morajo dan za dnem, na plan za nočjo garati, garati, garati, kakor še niso garali nikdar prej in v nobeni deželi, po njih plečih pa neumljeno pada bič trinoškega, krutega, povsem brezvestnega komunizma. Vse to za državo, vse za Titov režim, vse za prevečevano in tiransko komunistično pošast. Ta pošast je najprvo omamila jugoslovanske delavce in kmete in druge sloje s krasnimi obljubami. "Po vojni je nova, tkzv. ljudska oblast, budila najlepše nade. Ne bo več izkoriščanja človeka po človeku, kapitalistični oblastniki ne bodo več pili delavčeve krvi; ustvarjena bo nova socialistična država (seveda brez noč—ured.); nastopila bo doba svobode, pravice in blagostanje; po vsej slovenski deželi se bosta cedila med in mleko...".

Vse to je bila največja prevara. "Komunistični rablji so se z največjo vneto vrgli na delo, da v čim krajšem času vsakega slovenskega človeka oropajo njegove individualnosti, ga izbršejo iz človeškega občestva in pretvorijo v del komunističnega stroja." Z drugo besedo v popolnoma sužnja. Izmislili so si novo tlako, na katero zdaj gonijo vse mlado in staro, da brezplačno in pod bičem grade nove železnice in ceste in pota, nove tovarne in mesta in vasi, etc., etc., kakor so pred tisoletji gradili brezpravni sužnji egiptovske piramide in kraljeve palače, ali pozneje rimske ceste in utrdbe, gradove in samostane in cerkve, župnišča in škofovske palače Slednjega A. D. sicer ne omenja, čeprav je zgodovinsko dejstvo, da so bile v srednjem veku in še pozneje, od začetka krščanstva in grofovstva pa do odprave tlake v zadnjem stoletju, širov vse krščanske in katoliške Evrope vse te zgradbe postavljene z brezplačnim delom resničnih tlačanov.

Primerljivi sedanje prostovoljno delo v Jugoslaviji ali druge s tlako, pod katero je ječala zlasti vsa Evropa dolga stoletja, je največja perverzija in zlobno klevetanje. To je znano tudi ljudem okrog A. D., toda so politično in moralno izprijeni, da se pri zasledovanju svojih ciljev poslužujejo vseh sredstev. Cilj njihove propagande je, da čim bolj osmirajo novo Jugoslavijo in jo prikazuje svojim čitateljem v čim bolj neugodni in izmalčeni luči. Vse zato, ker je v novi Jugoslaviji odzvonilo stoletja staremu družbenemu sistemu, v katerem so bogatini in "Kristusovi namestniki" lahko poljubno izkoriščali reveže, jih tolažili z nebesami "na onem svetu", pod pogojem seveda, da jim bodo ponižno sledili in se klanjali višji gosposki, cerkveni in cesarski, sami pa so si gradili nebesa na tem svetu. Ker je socialna revolucija v novi Jugoslaviji napravila konec temu sistemu izkoriščanja človeka po človeku ter pričela graditi novo družbo, ki stremi po resničnem bratstvu, enakopravnosti, izobrazbi in blagostanju za vse, jo pristaši starega izkoriščevalskega reda zdaj seveda blatijo na vse načine.

V novi Jugoslaviji je danes res marsikaj narobe, kakor je v vsaki državi, zlasti če v novi. Tudi birokratične gluposti in nesposobnosti tam ne manjka. Te gluposti in nesposobnosti je v resnici toliko, da je Edvard Kardelj na zadnjem zasedanju evrske skupščine v Beogradu več nego dve uri žigosal to glupost in nesposobnost in zahteval, naj se vse to čim prej izkorenini iz državnega in družbenega ustroja. Manjka jim pač izvežbanih in sposobnih ljudi na vseh popriščih, zlasti pa na dnu v krajevnih ljudskih vladah, kakor tudi tehnično izvežbanih kadrov v področju trgovine, industrije, poljedelstva in drujge.

Toda če so revni na strokovno tehnični in vladni izvežbanosti, iz česar v glavnem izvira tudi nezdrav, nesposoben in čestokrat aroganten birokratizem, niso v novi Jugoslaviji pa revni na volji,

Poročilo delavsko

zavezne slovenske žane

Johnstown, Pa. — Danes sem dobila v roke Prosveto z dne 9. avgusta in sem z velikim zanimanjem prečitala donis Julije Počkar iz Clevelanda, katera opisuje zborovanje nove progresivne stranke, katero je poslušala po radiu. To me je tako vrzelo, da sem se odločila takoj napisati nekaj vrstic o konvenciji nove stranke.

Naša postojanka je dobila informacije, da so priznali celo mnogi kapitalistični časopisi, da ne moreta kaj podobnega vpriporiti niti stari stranki, demokratska in republikanska, kar je vpriporila progresivna stranka, ki je bila rojena šele pred kratkim.

Na konvenciji progresivne stranke sta bili dve članici našega krožka št. 10 Progresivnih Slovencek, ki sta bili izvoljeni od tukajšnjega progresivnega kluba, krožek pa je imela zastopati sestra Lunko, toda radi pomanjkanja prostora v avtomobilu ni mogla iti. Tako smo bile iz Johnstowna tri delegatkinje, trije pa so prišli v soboto.

Tudi jaz sem se poslušala mrioge konvencije in udeležila sem se tudi že Ameriško-slovenskega kongresa, ali takega navdušenja, prihajajočega naravnost iz srca, še nisem videla! Sestra Caru in jaz sva najbolj občudovali našo ameriško mladino, ki je neustrahovano korakala in prepevala celo po ulicah Philadelphije. Mislim, da lahko upravičeno trdim, da kaj takinega še ni bilo v zgodovini Zedinjenih držav. Da, hima nove stranke "Great Day" in druge pesmi kot so "Merfy go 'round", "Passing through", "We are Building a People's Party" pomenijo, da je ljudstvo na pohodu in koraka pogumno naprej proti svojemu cilju.

Ko smo bili dne 7. marca v Yorku, Pa., je Henry Wallace rekel, da vsa moč kapitalizma ne bo mogla ustaviti ljudstva na pohodu. In te besede se uresničujejo, kakor kažejo vsa znamenja. Dne 2. junija smo bile mrs. Uknar, mrs. Matleska, mrs. Slobodžan in jaz v Washingtonu, in sicer smo z mnogimi drugimi protestirale proti Nixon-Mundtovemu predlogu. Na shodu nas je bilo 17.900. Dne 5. avgusta pa smo bile na zborovanju organizacije za protekloju tujerodec sledeče: Mrs. Caru, mrs. Matleska, mrs. Hentz in jaz. Protestirali smo proti Taft-Hartleyevemu zakonu, za civilne svoboščine, kontrolo cen itd. Tega zborovanja se je nas udeležilo 1.500, zvečer pa okrog 1.800. Večinoma so bili mladi zastopniki, torej mladina—naša nada in naš up! Ko opazuješ to navdušeno in neustrašeno mladino, ti nehote srce zaigra od sreče in ponosa, zaeno pa sam dobiš pogum za boj za delavske pravice. Pred Washingtonom spomenikom je poleg drugih govoril tudi predsednik organizacije IWO in dejal, da je Napoleon hotel premagati vse svet in je malone že uspel, toda na koncu ni umrl kot vladar, ampak kot izgnanec na otoku Hेलeni, dočim je ljudstvo živelo naprej.

Hitler je tudi hotel zaslužniti ves svet, a se je pošteno opekli in naredil žalostni konec, nemško ljudstvo pa sedaj plačuje za njegovo grehe. Prav tako žalostno je končal Mussolini. Zdej pa hoče Truman posnemati te diktatorje.

Dne 22. avgusta pa se bo vršil piknik vseh Slovanov v Highland-parku v Moxhamu. Vabim vse okoliške rojake in rojakinje, da nas posetite na ta dan, da skupno pokažemo vsem, da smo vsi za enega in eden za vse! Svoje morebitne malenkostne prepire moramo poravnati na lep način. Kdor še ni za Wallacea,

idealizmu in delovnemu poletu delovnega ljudstva in delovne inteligence. Tudi vsi pošteno nasprotniki sedanjega režima, ki so bili na licu mesta, priznavajo, da takega delovnega poleta, ki je spojen tudi z množičnim prostovoljnim delom, ni videti nikjer drugje v Evropi. Ustvarjajo čudesa z najbolj primitivnim orodjem, ker nimajo modernih strojev, marveč jih bodo morali šele zgraditi. Vsemu temu pa moralno in politično popolnoma pokvarjeni ljudje pravijo—"nova tlaka", "novo suženstvo", o čemer se bomo še pogovorili.

Jedrničarji — alika iz Jugoslavije

bo pa še. Na zgoraj omenjeni prireditvi bo nastopil kot glavni govornik George Wucinich iz Pittsburgha. Popoldne bo igrala godba iz Moxhama, zvečer pa Louis Hribar in njegovi pomočniki.

Včeraj, 9. avgusta, pa smo na hitro sklicali sejo tukajšnjih progresivcev, ker nas je obiskal organizator iz glavnega stana. Dobiti moramo dober prostor za urad progresivne stranke, kjer bo vedno kakšen član na uslugo.

Dne 29. avgusta pa bo javen shod, da pokažemo vsem tukajšnjim prebivalcem, da smo aktivni. Do zdaj smo bili bolj tihi in delali, od zdaj naprej pa bo treba iti na plan. Čaka nas tudi registracija. Skrbeti moramo, da se bodo registrirali vsi naši soimljeniki, da si tako zagotovimo čim več glasov.

Včeraj smo se tri ženske pridružile moškim za razpečavanje letakov proti tovarnami in rovi. V ta namen bomo žrtvovali vsak teden dan ali dva. Da ni to lahko delo za gospodinje, ki imajo dela na pretek, lahko vsakdo razume. Toda sedaj je treba iti na delo in žrtvovati vse za zmago ljudske stranke. Pravilno je, da ženske pomagamo možem, kateri si krivijo svoje hrbe za vsakdanji kruh. Seveda, če hočemo biti res uspešni, pa moramo delovati složno za naš skupen smoter.

Radi konvencije Ameriškega slovenskega kongresa, ki se bo vršila v Chicagu, smo preložili našo obletnico ustanovitve krožka, katero bomo praznovali malo pozneje. Datum bomo pravčasno objavili.

Na koncu pa ponovno apeliram na vse naše okoliške rojake, da nas gotovo posejijo v Highland-parku 22. avgusta. Agitirajte, da nas bo čim več!

O shodu progresivne stranke, ki se bo vršil 29. avgusta, bomo pa še poročali in naznanili prostor, kjer se bo vršil. Obrnili smo se namreč na uradnike Hrvatskega doma v Cambria Cityju in kakor hitro dobimo odgovor od njih, bomo to sporočili javnosti.

Mary Vidmar.

Dušni pastirji se bi morali držati naukov sv. pisma

Salina, Pa.—Srce me boli, ko čitam, da je treba zbrati skupaj toliko denarja za obrambo naših naprednih časopisov, katere toži tisti Kristusov namestnik, ki je prišel pred leti iz Jugoslavije. Dekler ni bilo njega tu, smo imeli mir, sedaj pa peremo svoje umazano perilo pred sodišči.

Rada bi vedela, če so kdaj tisti gospodje, ki so primahali v Cleveland, kdaj čitali sveto pismo. Nikakor mi ne gre v glavo obnašanje teh dušnih pastir-

jev, namreč s prižnjic, iz spovednic in ob drugih prilikah uče, da bo šla kameja poprej skozi šivankino uho kot pa bogatin v nebesa, a v praksi pa ti gospodje stremijo po tujem denarju in bogastvu. Da, drugim obetajo nebesa po smrti, sami pa jih hočejo imeti že na tem svetu.

V tem oziru je tudi papež velik grešnik. Tudi on hoče čim več novčiča, s katerim si potem utrjuje svojo že tako veliko oblast. Ko sem bila še v stari domovini, je župnik vsak mesec molil za sv. očeta in prosil zanj denarja. Nekateri pobožne žene so dale zadnje groše za papeža. Same, revice, so imele otroke in zase potrebovale denar, a so ga darovale za papeža, ki nima ne žene in ne otrok.

Sedaj smo dobili v Ameriko še "prezvišenega" škofa Gregorija Rožmana. Bogle, vse kaže, da se dandanes zatekajo v to deželo grešniki iz vsega sveta. Ali jih nimamo že domačih dovolj? Sedaj pa vabimo sem še druge! Rožman se dela nedolžnega, toda pečata kolaboracije z nacisti in fašisti ne bo mogel nihče zbrisati z njega. On je imel najlepšo priliko, da bi stal ob strani ubogega slovenskega naroda, ko je šel skozi najkritičnejšo uro v vsej svoji zgodovini, toda ne samo, da ni stal ob njegovi strani, pač pa se je družil s krvniki slovenskega naroda.

Na koncu pa ponovno rečem, da bi se morali dušni pastirji tudi v praksi držati tistih lepih naukov, katere vsiljujemo svojim vernikom, sami pa grešijo ob vsaki priliki.

Emma Zeckar.

Prispevajte v obrambni sklad!

Vsi darovi za obrambo Enakopravnosti, Prosveto in Proletarca naj se pošiljajo na naslov: John Pollock, 24465 Lakeland Blvd., Euclid 23, Ohio. Br. Pollock je blaginjak obrambnega sklada.

Volimo za Rooseveltovega naslednika!

Bellingham, Wash. — Glavno vprašanje poprečnega Američana je: Kdo bo izvoljen? Tudi moja nečakinja iz Rio de Janeiro, Brazilija, bi rada vedela moje mnenje. Naravno, ameriški kapital čutijo tudi v Braziliji, zato je povsem logično, da tudi nam ugibajo, kdo bo prihodnji predsednik Zedinjenih držav.

Nekateri Američani dvomijo, da je možnost Wallaceve izvolitve. Zakaj dvomijo, mi ni treba tukaj omenjati. Naša naloga je pobijati ta strah, kadar slučajno pridemo v pogovor z o-mahljivi. Ni dovolj, da rečemo, da kandidat ni komunist, ampak je treba diskreditirati tiste, ki mečejo blato. Bika je treba prijeti za roge, kakor pravijo Američani.

Vzemimo za primero pokojnega predsednika Roosevelta. Njega so tudi blatili, češ da hoče biti diktator, da daje potuho komunistom in izvaja socializem. Kljub temu blatenju je imel Roosevelt velik vpliv. Sedanji kandidat za predsednika Henry Wallace je bil en termin njegov podpredsednik. Ne smemo pozabiti, da ga je hotel imeti Roosevelt tudi vnaprej, toda vsled pritiska bankirjev in dejstva, da smo bili v vojni, je moral Roosevelt popustiti in tako je prišel Truman v Belo hišo.

Oni dan me je nagovorila sosedja in pogovor je našel tudi na volitve. Povedala mi je, da ne bo volila republikanca, ni pa povedala, za koga bo. Jaz pa sem ji takoj povedal, da bom volil za Wallacea, ona pa je dejala, da ni veliko upanja, da bi bil izvoljen. Če je ali ni, jaz bom volil zanj, sem ji poudaril. Naglasil sem tudi, da sem sit do grla tega šmiranja z rdečkarstvom. Tudi pokojnega predsednika Roosevelta so kar naprej blatili, zasramovali in mu očitali nepoštenost, toda nihče ne more dokazati, da ni bil poštenjak.

Pri teh mojih besedah se je žena omeščala in se strinjala z menoj, da je bil Roosevelt poš-

štenjak, nato pa je še pristavila: "Mi, Američani, ne maramo vojne in če bo Wallace izvoljen, ne bo vojne. Vse, kar mi želim, je MIR!"

Nam se ni treba bati Rusov, prav tako se ni treba Rusom bati Američanov. Leta 1918 so bile ameriške čete v Rusiji, nikdar pa niso bile ruske čete na ameriški zemlji. Poleg tega pa Rusija nima nobenih kolonij. Prav tako niso sovjeti poslali vojnih ladij v luke naših sosedov Mehikancev, kakor je Amerika poslala orožje v Turčijo in Grčijo. Rusija nima danes niti enega oboroženega vojaka v Jugoslaviji. Američani ne bi smeli pozabiti, da je vojna divjala v Evropi in drugod in ne v Ameriki.

Evropsko revno ljudstvo je imelo veliko zaupanje in vero v Rooseveltovo Ameriko. Oni se tedaj niso obračali k Rusiji, kajti Rusija sama je bila v veliki stiski in potrebi. Torej bila je Amerika, v kateri so upali ljudje vsega sveta in pričakovali od nje rešitve. Toda usoda večših stvari obrne v nasprotno smer, gre po svoji poti...

Roosevelt je umrl in položaj se je spremenil. Dvignilo se je sovraštvo proti Rusiji brez pravega vzroka. Misel na grozečo vojno, pretresa ameriške matere. Če bi danes izbruhnila vojna, kdo ve, kakšen efekt in posledice bi imela na ameriško ljudstvo, zato pa je veliko bolj varno, da je preprečimo, dokler je še čas, predno se prične!

Razumljivo, da ne moremo postaviti drugega Roosevelta v Belo hišo, toda mi lahko, če imamo dovolj pameti, postavimo tja moža, ki ima isti program kot Roosevelt. Torej volimo vsi za Wallacea in čutili bomo kot da bi volili za Roosevelta.

Kar sem napisal, naj služi za argument nam vsem, ki želimo, da bi bil izvoljen Henry Wallace za predsednika Zedinjenih držav. Argument, da je Wallace program podoben Rooseveltovemu, bo še najbolje držal med tukaj rojenimi Američani.

Drugi argument je, da je bilo vse ljudstvo bolj naklonjeno Ameriki kot Rusiji, dokler je še živel Roosevelt, po njegovi smrti, pa so se vsi obrnili proč od Amerike z izjemo nekaj degeneriranih potentatov, sedaj pa gledajo na Rusijo kot na svojo odrešiteljico, česar pa ni kriva Rusija, pač ameriška zunanja politika.

Naše geslo naj bo: Volimo za Rooseveltovega moža!

George Gornik.

Iz slovenskih krajev

Slov. Bistrica.—Orkester sindikalne podružnice tovarne Impol je pred časom priredil koncert zabavne glasbe v "Domu kulture" v Slov. Bistrici. Vstopnine ni bilo, pač pa so člani sindikata pobirali prostovoljne prispevke za gradnjo združnih domov v Slov. Bistrici in v Zg. Bistrici.

Teboje.—Pri nas smo pred kratkim odprli združni dom. Prebivalstvu čestitamo k njihovem požrtvovalnem delu, saj so dom zgradili v rekordnem času sami s svojimi rokami in z lastnimi sredstvi. Kmetje in delavci so kljub obilici dela izrabili sleherni prosti čas, prihiteli na gradilišče in v delu spoznali, da si ustvarjajo res nekaj svojega, da grade boljše življenje. N.

Gornji grad.—V zgodnjih jutranjih urah že pojejo lopate in krampi na ruševinah bivše gornjegrajske graščine — ostanek spominov na škofovske gospodare. Vse prebivalstvo se je oprjelo z voljo odstranjevanja ruševin, kjer bo postavljen združni dom. Vozniki redno odvažajo nepotrebni material, delavci sekajo les, vsak dela po svojih močeh, da bodo ponosi Gornjegrajski v letošnjem letu imeli dom pod streho. Odbor združnega doma je pokazal dovolj podjetnosti, prebivalstvo pa razumevanje in potrebo po lastnem domu, kamor bodo prodajali svoje pridelke in kjer bodo kupovali industrijske produkte.

M. B. T.

Newyorška delavska federacija (AFD) je na svoje zadnje konvencijo, vrieča se v New Yorku, povabila tudi kardinala Spellmana, ki je robnel proti — komunizmu in "kocomunizmu". To je bilo v skladu s politiko konservativnih voditeljev federacije, ki so priporočali izključitev 28 levičarsko usmerjenih delegatov, katere so obdoliili, da se komunisti. V vsej zgodovini te državne delavske federacije se je zgodilo prvič, da je poverljivi odbor predlagal zanižanje delegatskih pravic radi političnega prepričanja. Poleg kardinala Francisca Spellmana sta na sliki predsednik Thomas A. Murray in newyorški župan William O'Dwyer.

Borci proti smrti

Spisal Paul de Krulif

(Nadaljevanje)

Toda Minot je vedel, da goveje meso vsega sveta ne more pomagati bolnemu na perniciozni anemiji. Vsi so uživali goveje meso in bedno poginjali. Goveje meso je učinkovalo tako kot jeter pri psih, ki so imeli sekundarno, ne pa perniciozne anemije. Čemu torej poizkušati z jetri pri ljudeh?

In ravno zato je začel Minot dajati jetera.

Ni si upal dajati jeter svojim bolnikom v bolnišnici... Njegovi kolegi bi se mu bili najbrž rogali. Zaradi tega je začel dajati jetera enemu izmed svojih privatnih pacientov in to je bila sreča. Ravno ta je imel nekoliko manj zločesto perniciozno anemijo, ki je trajala že precej dolgo. Jesti mu je še dokaj okajalo in bil je izredno vester, kar je bilo glavno... tako kot Minot.

"Bodite tako dobri in poizkusite jesti vsakekrat na teden jetera," mu je rekel Minot. Obenem mu je odredil nemastno meso, dovolil zelo malo masla in smetane, toda veliko sveže zelenjave in sadja in poljubno ogljikovih hidratov — moke in sladkorja. Ni se potemtakem omejil samo na jetrno dieto; to ni bil torej nikak jasno usmerjen poizkus... Bilo je, kakor če kdo naslepo strelja v drevo, upajoč, da bo ptičja zadel. Tako dela mogoče dober zdravnik, toda temu ni mogoče reči prava znanost. In vendar je bila znanost, samo ne poklicna! "Prosim vas, jejte jetera dvakrat na teden," je rekel Minot.

Mož je šel domov in je vžival natančno to, kar mu je bil odredil Minot in še jetera povrh. Morda je jetera čislal, vsekakor je snedel več jeter, kot je bil Minot upal. Medtem je Minot na tega bolnika skoraj pozabil — imel je več bolnikov, ki so bili smrti bližji, in še tisoč drugih skrbi. Insulin je bil napravil iz Minota novega človeka in tako se je oprjel dela z novim polemom; končno je bolnik nekega dne spet prišel k Minotu na posvet. "Kot vsi," si je mislil Minot.

Minot ga je najprej površno pregledal, potlej pa preiskal natančneje.

"No?" je rekel.

"Da," je odgovoril bolnik, "počutim se čisto gotovo veliko bolje."

"Vidim, mnogo bolje vam gre."

Toda Minot je videl stotine drugih, katerim je takisto šlo najprej bolje, potem slabše, pozneje morda spet za spoznanje boljše, nazadnje pa so umrli vsi. Preiskal mu je kri in našel, da je v resnici gostjša.

"Nadaljujte s svojo dieto in ne pozabite na jetera!"

Istega leta 1923 je imel tudi bolnice na perniciozni anemiji, mnogo slabše od prvega bolnika. Minot ji je predpisal isto, natančno isto. Saj ni mnogo upal, vedel je, da sta oba izgubljena. To strašno obolenje! Minot se ni dal plahitati, toda bedni bolniki so se dali. To si jim videl na obrazu, ko so prišli drugič, polni upanja in nasmehani. Usoda se včasih z nami bridko igra. Seveda — moramo pač vsi umreti, toda strašno je, gledati, kako ljudje polagoma izgubljajo kri, se potlej navidez popravijo in nazadnje umro, potem ko so že bili začeli upati. Tudi pri tej bolnici se bo kri gotovo zmerom bolj slabšala in redčila, da bo komaj še pripolzela kapljica iz njenega prsta, ko jo bo Minot prihodnjic pil, da napravi razmaz. Vsi ti zaznamovanci morajo umreti. Eni umro od lakote, drugi za ohromelostjo, slabe in slabe, dokler jih nazadnje strahu in skrbi nad njihovo nemočjo ne reši usmiljena nezavest; tako umirajo vsi, prav vsi.

Spet enkrat Minot ni mislil na ta dva bolnika z jetrno dieto. Pravkar je marljivo preiskoval v bolnišnici rakave. Rak... spet brezupna stvar, toda vendar je bilo mogoče marsikatero rakavca rešiti, če si ga pričel zdraviti pravočasno...

Nekega dne sta torej spet prišla oba, eden za drugim.

Ha! Strela božja, oba se počutila bolje...

"Da, gospod doktor, počutim se dobro kot že davno ne," mu je rekla hudo bolna žena.

Brez dvoma. Kri teh obeh se je pričela boljšati — toda ali ni bilo čudno, da sta se oba počutila bolje že prej, preden je bilo moči to dognati na številu njihovih rdečih krvničk — toda popravila sta se nekoliko, nedvomno...

"Prosim, jejta sedaj jetera vsak dan," jima je rekel Minot, "in natančno si odteljata vsak obrok. Vsak dan mora vsak zaužiti po 125 gramov."

Škoda, da je največ bolnikov s perniciozno anemijo pri jedi tako izbirčnih. Samo če bi hoteli jesti, pa bi jim človek že sestavil pravo dieto. Pa še jetera! Jetera pač niso poslastica! "Jaz že ne maram jeter," je dodal Minot.

Po enem ali dveh tednih sta prišla spet oba k Minotu. Oba sta bila nenavadno trdih korakov, vršički uhlejšev so bili že malo rožnati in tudi na lieli se je za spoznanje pojavljala rdečina, potem ko so bili tako dolgo čisto voščenobledi...

On je rekel: "Divno, kako mi diši jesti!" In ona: "Sedaj spet lahko jem, jeziki mi je spet zdrav."

Tako je šlo vse leto 1924. Minot mi je mnogo kasneje pravil, da si ni mislil pri tem pravzaprav nič posebnega, vendar pa je kmalu zatem odredil desetorici drugih bolnikov s perniciozno anemijo toliko in toliko gramov nemastnega mesa, toliko in toliko sveže zelenjave, vsem pa maščobe malo...

In povrh ¼ funta jeter na dan!

Njegovo ravnanje je bilo pravzaprav popolnoma nepojmljivo. Prav posebno temu sicer ni zaupal, toda kadar so se bolniki upirali zavijati jetera, je to odločno zahteval. Pri tem je skušal, kolikor je le znal, odpraviti jim odpor proti jedi in jim nuditi kaj dobrega. Pregledal je kuhinjske bukve, da bi dognal, kako je mogoče jetera okusno pripraviti, in jim pisal strašno dolge kuharske recepte. Če so se pa upirali, tedaj so njegove oči zažarele od strogosti in s kratkim ostrim obratom glave jim je zabičal: "Jetera boste jedli!" In res so jih.

"In vendar se še zmerom nisem navdušil za jetrno dieto" ... je priznal.

Pozimi 1925... Vsi so še živeli. Nekaj bi jih bilo moralo že zdavnaj umreti. Nekoliko jih je bilo že zelo slabih, njihova kri se je redčila in redčila. Pri marsikaterih je padlo število rdečih krvničk na pol milijona v kubičnem milimetru — zdrav človek pa jih ima pet milijonov. Toda sedaj... Pri šestju se je pokazalo, da jih imajo 2.800.000, 3.200.000, 3.800.000...

In — strela božja — tu jih je imel eden kar štiri milijone. Saj to je skoraj toliko kot pri zdravem človeku! Razen tega so se počutili vsi mnogo bolje, mnogo, mnogo bolje. Niso bili več tako mrtvaško voščeni in Minot — še zmerom si ni bil popolnoma svest vsega, vsaj ne v polni zavesti, morda tem bolj podzavestno. Vsekakor je drezal vanje, da so vživali več jeter. "Jejte več jeter, ne pozabljajte na jetera! Jejte jetera vsak dan!"

V tem je bil nemara razloček med Minotom in mnogimi drugimi zdravniki. Drugi zdravniki bi se bili morda zadovoljili z besedami: "No, da, malo jeter sempatje vam bo nemara koristilo..."

Kak drug zdravnik, posebno tak znanstvenega kova, bi bil dejal o vseh teh bolnikih, ko so se počutili veliko bolje: "Oh, čudno naključje... Oh — res jako čudno naključje..."

(Dalje prihodnjic.)

KAJ JE MATERIJA?

Na izsledke moderne znanosti so prišli v ospredje grški filozofi že pred več ko 2000 leti. Najmanjši zamisljeni delec materije se imenuje atom, beseda, ki s svojimi koreninami iz grškega človeštvo.

To vprašanje, ki je danes tesno povezano z raziskavanji o atomski energiji, ni novo. Filozofija se je bavila z njim mnogo prej, predno se je razvilo prirodnoznanstvo. In tudi pojmi o samem atomu niso povsem novi; stari so nad 2000 let in izvirajo iz grške filozofije.

Ze jonaki filozofi so predpostavljali dejstvo, da sestoji vsaka materija iz nekih enakih delcev.

Po mnenju Levkiposa imamo mnogo vrst atomov. Med seboj se razlikujejo po velikosti, obliki in teži ter položaju med drugimi atomi. Različne vrste tvarin bi po njegovem nastajale s spajanjem in razstavljanjem števil različnih vrst atomov. Nujen je zato obstoj praznega prostora, v katerem se atomi mešajo in povzročajo take spremembe. Dogajanje ni torej nič drugega nego gibanje atomov v prostoru, kar je njihovo vekovito svojstvo. V tem prostoru se atomi gibljejo v vseh mogočih smereh, čim pa zadenejo drug ob drugega, se spajajo v novo tvarino. Tako nastajajo spremembe materije.

Empedokles in Anaksagoras sta delila silo od materije, medtem ko ju Leukipos spaja: atom daje večno svojstvo gibanja in sile. S spajanjem in razstavljanjem ustvarjajo atomi tvarine in svetove. Po Empedoklesu nastajajo spremembe zaradi ljubezni ali mržnje atomov, po Anaksagori nastajajo po nekakih najmanjših in razumsko, medtem ko trdi Leukipos, da povzročajo spremembe zgolj naključna trčenja med atomi, kar vse se dogaja pod nekakim pritiskom. Vsaka kakovostna sprememba je povzročena po kolkinski atomski mešanici.

Ako z očmi sodobne znanosti gledamo na čisto filozofske zaključke Levkiposa pred 200 leti, vidimo v njih mnoga dognanja, ki jih je eksperimentalna znanost mogla potrditi pred komaj 150 leti.

Od začetka XVIII. stoletja do danes je kemija odkrila pedeset elemente in ugotovila različnost njihovih najmanjših delcev-atomov. Potrdila je nadalje Levkiposovo mnenje, da nove vrste tvarin nastajajo v resnici tako, da se med seboj spajajo atomi dveh ali več vrst, medtem ko je elementov vsega 92. Z različnimi kombinacijami, to je s spajanjem raznih atomov teh elementov in ponovnim razstavljanjem, nastajajo nove spojine, nove vrste tvarin. Najmanjše delce teh spojin imenujemo potem molekule. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj komplicirane, na pr. sladkor, masti, beljakovine itd. Kemija raziskuje, iz kakšnih in iz koliko atomov sestoji molekula. Danes pozna kemija okrog 400.000 raznih spojin. Od teh so nekatere enostavne, sestavljene iz nekotičnih atomov v molekule z dvema ali tremi elementi, kakor je na pr. voda, aceten, metan itd., medtem ko so druge bolj

Tihožitja in pejsaži - Novele

MIŠKO KRANJEC — Z DOVOLJENJEM AVTORJA

(Nadaljevanje)

Kako lepe so, kako človeku pri srcu, kako naše, kako domače. Vedno se mi zli, da takih ni nikjer po svetu, da so take samo pri nas. Zares, takih ni nikjer, samo pri nas je taka lepota. In tam, glejte, tiste visoke gore! Kolikokrat se ozrem po njih! In po tistih s snegom pokritih, človeka tako vabijo. Zares se mi zdi, da me ki se prikažejo samo ob čistem ozračju in ki kličejo in da se jim bom nekoč moral odzvati. — A če človek pomisli, da bo čez vse to nekega dne legla mračna, strašna senca, ki bo vse zagrnila. Ali vi verjamate v slovenski narod? me je nenadoma vprašal.

Tedaj sem se ozrl po njem, zakaj zdelo se mi je, da to ni več glas mojega učitelja, s katerim sva prej bila v zidnici in ki je tako ganljivo govoril o naši domovini, marveč da je glas nekoga drugega, ki ga tudi poznam. Zares, ni bil učitelj, zakaj on je gledal vedno tako sanjavo, kakor bi se solzil, govoril tak poetično o domovini, kakor da je v mladih letih o njej pisal čudovite verz, nad katerimi pa je počasi za drugimi tudi sam docela obupal, jih zaklenil v predal, vsebinsko tistih pesmi, domovino, kakršno si je tedaj zamišljal, pa še vedno nosi s seboj in z njo plaši ljudi. Zdjaj, ko ni več delal pesmi, se je zdelo, da sestavlja poetične uvodnike o domovini: govori o gričkih, dolinceh, jezerih, morjih, vaseh, mestih, potočkih, meša in meša in vari neko vsebino z naslovom "domovina", se skuša vedno nečesa izpovedati, pa govori ves čas o okolščinah, grehe pa čedalje globlje skriva v svoje srce, a nazadnje ves ganjen povabi človeka v gostilno, kjer svojo žalost in svojo domovino zaliva z vinom.

A ta obraz tu ob meni ni več obraz mojega šolnika, temveč obraz našega vrliga sodnika, nadušljivega in zariblega v obraz, prepojenega z alkoholom in z dimom cigarete, sodnika, ki se je v zrelih letih oženil s hčerjo bogatega gostilničarja, trgovca in kmeta, računajoč bolj na posestvo, kamor da bi na stara leta bilo dobro iti v pokoj, sodnika, ki je bil zvest avstrijski oficir, nato še zvestejši Jugoslovan, in zdaj, ko je, kakor je rekel, "dovolj služil narodu", zaradi nade in drugih boleznih, ki se dajo lepo izbrabiti, zaprosil za pokoj, prišel že pred pokopjem na bolezenski dopust, pil, jedel, kadil, kvartal in ob vsaki priliki zabavljal nad slovenskim narodom.

"Ali vi verjamate v slovenski narod?" To je bila njegova najljubša pesem. Zapel jo je kadar koli, kakor zapojem kako navadno gostilniško popevčico. Sprva se je vsakdo preplašil, ker se mu je zdelo, da nikakor ne veruje tako trdno v slovenski narod kakor gospod sodnik, dokler ni ta še pravočasno odgovoril: "Jaz pa ne! Jaz pa ne! V kakšen narod pa? Kje pa je ta slovenski narod? Od kdaj pa so Slovenci narod? Pleme nemara še, narod nikdar! Narod mora imeti kulturo, imeti mora zgodovino, imeti mora sto in sto stvari, da bi bil narod. Pleme pa ima lahko kože in ovce, tudi krave lahko ima, pleme lahko kadi smrdčev tobak iz pipe, sedi pod vaško lipo in klati neumnosti. Slovenski narod—pravljica, bajka, izmišljotina poetov, pijano žlobudranje učitelja Gornika, Sokolice Krivčeve in tercijske prosvetarice Lenčeve. V svetu in v pametnih glavah ni slovenskega naroda. Ali v Ameriki kaj vedo o slovenskem narodu? Ne, ničesar ne vedo. O culukafrih vedo, ker so culukafri pač dejstvo. Slovenski narod pa je izrodek pijanih pesniških možganov od Prešerna naprej, zato ker pesniki niso znali o čem drugem prepevati in ker so, mislili, da prepevati pač morajo. A ne samo v Ameriki, tudi v Angliji ni slovenskega naroda, ni ga v Franciji, ne v Španiji in v nobeni kulturni deželi ga ni tega pri nas tako razvpitega slovenskega naroda. Celo naši sosede ga ne poznajo in ne govorijo o njem. Zato, ker ga ni bilo in ker ga ni. Pleme kmetov, pohajkačev, bedakov brez kulture; sužnji, gnoj, hlapci, dekle, ki niso za nobeno rabo. Po oni vojni se je zgodila zgodovinska pomota in to

se bo zdaj masčevalo. Vse se je zgodilo narobe in zato zdaj bredemo tja, kamor ne bi bilo treba. Ves ta red je nemogoč. Umetno zgrajene države se morajo zrušiti, vstati mora nova tvorba, nov red. Čemu za vsakim grmom plot, ko vendar lahko vsi živimo v enoti, celoti. Zdjaj pa greš na stran in že moraš plačati carino, greš za grm in že moraš imeti potni list. In na vsem, kar kupiš, vidiš samo eno: 'Made in ... Kje? 'in Germany'. Vse tuje, vse tuje, pa se človek vpraša: Kaj pa je sploh naše? Pa če ni nič našega, čemu potem čencamo o neki samostojnosti in ne vem kakšnih budalostih še! V taki skrupiranosti ni mogoče živeti, vsi čutimo, da se peljemo v polom, ki ni bil potreben.—Kdo pa sploh še diha? Ali mar kmet lahko živi? Mar ni že zdavnaj zabredel, da ga ne bo mogel nihče več rešiti? "

Ozrl sem se zvedavo po njem: le kako da ta zabuhli in nadušljivi, vsega naveličani gospod govori o krpetu? Saj je bil kmet zanj navadna čreda, gnoj, nad katerim se je znesel, če ga je le srečal. Toda v svoje začudenje sem opazil, da to ni več moj vse zmerjajoči in ob vsem se spotikajoči sodnik, ki čaka v tej hribovski vasi, da bo zaradi nade, še bolj pa zaradi svoje naveličanosti nad vsem upokojen, kjer bo potem jedel, pil, in jedel in pil, preferiral in tarokiral in zabavljal čez ves svet. Ne, to ni bil več sodnikov obraz, bil je obraz nekoga kmeta, ki sem ga že bil srečal, pa sem si ga zdaj kljub vsemu moral klicati v spomin. Ali ni bil kmet Skobec? Tisti bogati Skobec, ki ima v hlevu pet kobil in deset krav, polne svinjake, več deset in oralov dobre zemlje, deset oralov gozda, pet oralov vinograda, dve hiši, več dekel in hlapcev; Skobec, ki v cerkvi sedi med gospodo v klopi ob strani oltarja in k v gostilni vedno sede v gosposko sobo, nosi ob nedeljah težko zlato verižico, iz onega žepa na telovniku skoz luknjico napeljavno v drugi žep. Skobec, ki je bil neglede na še tako menjavanje strank vedno župan, zdaj kot liberalček upal zahajati k župniku na obed in spet kot klerikalec v gostilni posedal med liberalnimi trgovčiči.

"Mi kmetje smo steber države," je vedno začel, ako se mu je že zdelo vredno, seveda zlasti v nedeljo, kadar je bil med gospodo. Pri tem je oholo kazal svojo zlato verižico na telovniku in kadil cigaro. "Mi kmetje smo fundament države. Ako ta odpove, se zruši vse. Zato bi morali naši politikarji videti povsod in pred vsem samo kmeta. A kaj se godi? Ta fundament se ruši, kmet propada. Morda ima še konje in krave, da ima hišo in zemljo. Toda čigavo je že vse to? Lepega dne bo na vasi zapel boben in največji, doslej najtrdnější kmet se bo zrušil in za njim se bo zgrudil tretji, četrti, in iz tega se nam bo rodil samo kočar, želar, viničar, revež. Naša država že dolgo ne misli na kmeta. Pa pogledite drugam, na primer na sever, pa boste videli, kaj tam kmet pomeni! Zato, ker se tam dobro zavedajo, da je kmet osnova vsega. Pri nas pa se bo vsak trenutek vse zrušilo. Jaz zase, da odkrito povem," in mi je pomežiknil, "sem napravil križ čez vse. Amen. K temu ni kaj reči. Naj gre, kamor hoče. Povsod je bolje ... Konec koncev, tudi malega kmeta pogledjte ..."

Za trenutek je prenehal in ko sem ga pogledal, se mi je zdelo, da to ni več bogati Skobec, "fundament države", marveč da je to obraz kmetiča Caf, ki je zadnje čase hodil okrog s svečanim licem in mi vselej, ko je odpel svojo pesem "Mali kmet ne more več živeti, vse gre fuč," zapel še zraven: "Ne bo več dolgo. Tu je, blizu je in potem bo vse drugače. Samo ropali so nas, vsa leta samo ropali, dal pa nihče nič. Nihče ne more več živeti. Željarji, viničarji ..."

In spet sem se ozrl, in glej, že ni bil več kmetič Caf, ki je propadal, tarnal, obupal, dokler ni do kraja obupal, se oprjel nove, tuje vere in raznašal vznemirljive novice, temveč je to obraz nekoga drugega. Kaj nisi to ti, viničar Sekulič? (Dalje prihodnjic)

Dore Klemenčič — Maj; Prvi začetki obnove.

nih hitro pojavi megla oziroma oblaki, pri čemer toplota, ki se jemlje vodnim hlapom, zadržuje nadaljnjo ohlaiditev zraka, tako da se zrak pri nadaljnem vzponu hladi le za 0.5° C na 100 m vzpona. To igra veliko vlogo pri razvoju oblakov in padavin, kajti najpogostejši vzrok vzpona je neenakomerna segretost zračnih mas. Toplejši zrak se pri tem kot lažji vzpenja v hladnejši okolici.

Toda ohlaiditev, ki je združena z vzponom, bi kmalu izenačila temperaturo vzpenjajoče se zračne gmote s temperaturo okolice, ker v okolici pojema temperatura z višino le za 5 do 6° C na 1 km. Tako n. pr., ako ima okolica pri tleh 20° C, v višini 1 km 14°, v višini 2 km 8°, v višini 3 km 2° itd., potem zračna masa, ki ima pri tleh temperaturo 30° C (torej je za 10° toplejša kot okoljski zrak), ne bo pri vzponu dosegla niti 3 km višine, kajti v tej višini bi že bila hladnejša od okoljskega zraka (okoljski zrak ima plus 2°, vzponski tok pa 0° C). Če pa ima vzponski tok dovolj vodnih hlapov, ki se na primer prično zgostevati že pri temperaturi 10° C (t. j. v višini 2 km), potem bo vzpon trajal, dokler se ne izloči vsa vlaga iz zraka (v višini 3 km bo temperatura vzponskega toka 50° C, torej za 3° C višja od okolice, v višini 4 km 0° C, t. j. že za 4° C višja itd.). Tako se razvijajo najprej takozvani kopasti oblaki, ki nato preidejo v nevihte in izločajo plohe.

Toda za nastanek padavin še ne zadostuje ohlaiditev, ker je posledica ohlaiditve le razvoj oblaka, oziroma megle, ki sestoji iz tako finih kapljic, da ne morejo padati. Še tako močna ohlaiditev ne more povzročiti narasčanja velikosti kapljice, marveč le nastanek novih prav tako finih kapljic, ker fine kapljice laže na novo nastanejo, kot bi pridobile na velikosti.

Neposredni vzrok padavin je poledenitev posameznih kapljic v oblaku, ker ledeni delci potrebujejo za svoj razvoj in obstoj mnogo manj vodnih hlapov, kot kapljice iste velikosti. Ledeni delci zaradi omenjene lastnosti ledu lažje rastejo v velikosti, kot bi se na novo ustvarjale fine kapljice. S tem torej nadaljnja ohlaiditev sproži hitro rast poledenelih kapljic, ki tako prihajajo bodisi v snežinke, bodisi v zrna toče, bodisi v vodne kapljice z ledenim jedrom (kar je odvisno od množine vodnih hlapov in jakosti vzpona: najmočnejše vzpone povzročajo razvoj toče).

Fine, ne poledenele, kapljice se pri tem zaradi stika z večjimi kapljicami (ki so nastale na ledenih jedrih) ali s snežinkami oziroma zrnji toče združujejo v skupne delce (koagulirajo) in tako večajo osnovni delci. Združujejo se tudi večji osnovni delci, medtem ko se same fine kapljice ne združijo, ker se premajhne kapljice odbijajo kot elastične kroglice (za združevanje je potrebna že precej velika dimenzija). Poledenitev oblaka je potemtakem predznak skorajnjega pojava padavin (v teku 30 minut po poledenitvi). Znaki poledenitve so v prvi vrsti izguba jasnih obrisov vrha oblaka: mesto ostre meje med modrim nebom in snežno belim

oblakom nastane nejasno prehodno področje z medlim sijajem. Pozneje pa se širi poledeneli vrh v obliki nakovala in ima značilno vlaknasto strukturo.

Oblaki kopastih oblik se razvijajo tudi tedaj, ako se bliža dotičnim predelom hladni zrak (hladna fronta). V tem primeru hladni zrak kot težji izpodriva toplejšega in ga tako neenakomerno dviga v višine, zaradi česar nastajajo vzponske struje. Nevihte se razvijajo samo iz kopastih oblakov, in sicer le tedaj, če je dovolj vodnih hlapov v zraku in če je vzpon dovolj nagel. Poznamo pa tudi počasne toda razsežne vzpone zračnih mas, ki na primer nastajajo kadar prodira toplejši zrak z večjo brzino, kot se umika hladnejši (takozvana aktivna topla fronta). Topel zrak se pri tem kot lažji dviga nad hladnejšega in se tako hladi. Oblaki so pri tem vedno razviti. Poledeneli deli oblakov se premikajo hitreje, ker so v višjih legah vetrovi močnejši in se zaradi tega pred tovrstnim dežjem pojavljajo najprej samo ledeni, takozvani perjasti oblaki (Cirri).

Padavine tople fronte se razlikujejo od padavin hladne fronte po tem, da so enakomerne toda razsežne in trajne. Deževne zone toplih front dosežejo 400 km širine ter več tisoč kilometrov dolžine, medtem ko deževno področje hladne fronte le redkokdaj prekorači 150 km širine. Pač pa so padavine hladne fronte močnejše. Tudi pred hladno fronto se zaradi večje brzine višinskih vetrov najprej pojavljajo samo ledeni oblaki, ki so se ustvarili na vrhovih nevihtnih oblakov, ki jih še ne vidimo. Pred nevihto se pogostokrat pojavljajo navpično, razvite ovčice, ki so neenakomerno (kaotično) razmetane v različnih višinah.

ZASTOPNIKI LISTA PROSVETE

se vsi društveni tajniki in tajnice in člani, ki jih društvo izvoljuje v vsrhu.

- Louis Barborec, sa Mjilvanske Wla. in okolice.
- Anton Jankovič, sa Cleveland Ohio in okolice.
- Frank Klus in Chisholma. Mima sa Chisholm in okolice.
- Frank Cvetina in Tiro Hill. Pa. sa vs. srednje-vzhodne Penns.
- Anton Zernik in Morgantown. Pa. sa vs. zapadne Pennsylvanije

Poleg vseh teh pa lahko vsak član ali naročnik sam pošlje svoje naročnice direktno listu

PROSVETA
2657 So. Lawndale Ave. Chicago, Ill.

Listnica uredništva

Ker poštni zakon prepoveduje vsako oglašanje kakršnega koli srečkanja v listih, prosimo vse dopisnike, ki oglašajo priredbe svojih društev ali drugih organizacij, ali pa kako drugo akcijo za sbranje denarja, naj v svojih poročilih ne omenjajo sreč ali srečkanja, kakor tudi ne karitativnih ali tombulskih zabav, ako je to nje določena vsotpnina. Poštna uprava zahteva od nas, da mors vse tako oglašanje iz lista. Prosim, držite se tega.

Agrarna reforma v Nemčiji

(Nadaljevanje s 3. strani.)

To je bilo mogoče zaradi tega, ker so se družine, ki so dobile zemljo, dobile tudi orožje, živino ter ves potreben inventar, tako da v proizvodnji ni bilo nikakega zastaja. V zapadnih področjih pa se kmetom deli samo zemlja in to celo po zelo visoki ceni brez inventarja in zaradi tega je popolnoma razumljivo, da mora priti do zmanjšanja proizvodnje.

Tretji vzrok, ki se navaja proti agrarni reformi, je po mnenju komandantov zapadnih okupacijskih con ta, da je razdelitev velikih zemljiških posestev "nasprotna duhu prave demokracije", med tem ko je zelo znana stvar, da veliki posestniki sabotirajo dobavo inventarja in drugih potrebščin na račun glavnih delovnih množic.

Iz vsega tega, kar smo rekli, lahko izvedemo samo en zaključek. Ameriške, britanske in francoske okupacijske oblasti nočejo, da bi se v Nemčiji izvedla agrarna reforma, ker bi to pomenilo korak naprej k demokracizaciji Nemčije, k uničenju nemškega militarizma in fašizma. To pomeni, da bi ta mera bila v nasprotju z Marshallovim načrtom in z vso politiko anglo-ameriških imperialistov, ki težijo za tem, da bi ustvarili iz Nemčije pognovno bazo za napadalne pohode proti Sovjetski zvezi ter državam nove demokracije, ki so trdnjava antiimperialističnega tabora v borbi za trajen mir in ljudsko demokracijo.—A. K.

"PROLETAREC"

—Socialistično-delavski tednik—
Glasilo Jugoslovanske soc. zveze in Prosvetne matice. Pisan v slovenskem in angleškem jeziku.
Stane \$3 za celo, \$1.75 za pol. Si za četiri leta.
NAROCITE SI GAI
Naslov:
PROLETAREC
CHICAGO 23. ILL.
2301 South Lawndale Avenue

NAROCNIKOM

Datum v oklepaju, na primer (August 31, 1948), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi!

V Prosveti so dnevne vestvone in delavske vesti. Ali jih hitro vstane den?

TISKARNA S.N.P.J.

—sprejema vsa—

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, angleškem jeziku in drugih . . . . .

VOĐSTVO TISKARNE APELERA NA ČLANSTVO SNPJ, DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

. . . . . Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne . . . . . Cene zmerne, unijsko delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-59 S. Lawndale Avenue . . . Chicago 23, Illinois
TEL. ROCKWELL 4904

"PROSVETA"

2657 S. LAWDALE AVE.

Chicago 23, Ill. 19

Vaša naročnina na "Prosveto" je potekla z dnem . . . . .

V slučaju, da je od strani upravnitva kakšna pomota, nas takoj obvestite, da se lista popravil Z bratskim pozdravom ZA UPRAVO "PROSVETE"

CENE LISTU SO:

Za Zdrak države in Kanado \$3.00	Za Chicago in okolice je . . . \$2.50
1 tednik in 8.00	1 tednik in 8.00
2 tednika in 8.00	2 tednika in 7.10
3 tednika in 4.40	3 tednika in 5.80
4 tednika in 3.20	4 tednika in 4.70
5 tednikov in 2.00	5 tednikov in 3.50

Za Evropo je: Dnevnik \$11.00 — Tednik \$2.20
Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaš lastnik.

Prišteci se sme le oni člani in družine, ki to dovoljuje in ki live ali stanujejo na enem in istem naslovu.

V nobenem slučaju na več kot 5 tednikov

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri tah članov, ki so prišteti, preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravnitvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosvete. Ako tega ne store, tedaj mora upravnitvo zrnitati datum za to vsoto naročniku ali pa ustaviti dnevnik.
PROSVETA, SNPJ, 2657 S. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsote \$ . . . . .

1) Ime . . . . . Čl. društva št. . . . .

Naslov . . . . .
Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

- 2) . . . . . Čl. društva št. . . . .
- 3) . . . . . Čl. društva št. . . . .
- 4) . . . . . Čl. društva št. . . . .
- 5) . . . . . Čl. društva št. . . . .

Mesto . . . . . Družina

Nov naročnik . . . . . Star naročnik

Kadar se preselite, vselej naznanite svoj stari in novi naslov!

Nekaj o vremenu in oblakih

Dr. Vital Manohin

Vodni hlapi potrebujejo za svoj obstoj veliko množino toplotne energije, in sicer energije, ki je spremenila vodo v hlapce. Ta množina toplote je tolikšna, da bi lahko ogrela za 1° C 600 krat več vode, kot jo je izhlapelo. Za utekočinjenje vodnih hlapov pa je potrebno to energijo zopet odvzeti. Iz tega sledi, da je za nastanek oblakov, oziroma megle potreben nek hladni proces. Za meglo pri tleh pridejo pri tem v poštev jame in mirne noči, ko gubi zemeljsko površje svojo toploto z izžarjevanjem. Toda oblaki se ob času svojega nastanka bistveno ločijo od megle, ker najraje nastajajo, ko je temperatura najvišja. Iz tega sledi, da je ohlaiditveni proces v oblakih drugačen kot pri nastanku talne megle.

hlaiditve zraka je navezan na vzpon zračnih mas. Pri vzponu pride namreč zrak v višje lege, kjer je pritisk okoliškega zraka mnogo nižji. Zaradi tega se morajo vzpenjajoče se mase širiti. Pri širjenju opravijo zračne ma-

se mehanično delo, ker širjenje pomeni odiranje okoliškega zraka, oziroma premagovanje upora njegovega pritiska. To delo opravi vzponski zračni tok na račun svoje lastne toplote, ki se zaradi tega shladi. Ohlaiditev znaša pri tem 1° C na 102 m vzpona. Tako se zrak, če se dvigne 1 km visoko, shladi približno za 10° C.

Razumljivo je, da se pri vzpo-

Buldozerji pri gradnji ceste Ljubljana-Trst

Glavni in najmočnejši vir o-